

משה ואהרן

- א. מה ההבדל הגדול בין מלכותו של משה רבינו לבין כהונתו של אהרן?
- ב. על אילו אחים נאמר: "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד"?
- ג. ומה הקשר לסוף הפסוק: "כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן - זקן אהרן שיורד על פי מדותיו"?
- ד. כיצד טעה עלי הכהן וחשב את חנה לשיכורה במקום "כשרה"?

מלכות למשה וכהונה לאהרן

באור החיים הקדוש הקשה: למה הוצרך לומר "ואתה תצוה", אחר שעיימו היה מדבר? ותירץ, שכיון שהגיע הזמן לתת את הכהונה לאהרן - ברר הקב"ה למשה את המלכות, והמליכו על ישראל. וזהו שאמר: "ואתה תצוה את בני ישראל" - מלשון, "ויצוהו ה' לנגיד".

ואז הושלמה חלוקת התפקידים בעם ישראל, שנאמר: "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש". "ממלכת" - הוא משה רבינו, מלך ישראל, המושיע ונותן התורה. "כהנים" - הוא אהרן הכהן. ו"גוי קדוש" - הם שבט לוי.

והנה הבדל גדול יש, בין שררתו של משה רבינו לכהונתו של אהרן הכהן. כי הכהונה ניתנה לנצח לאהרן ולבניו, ואילו במלכות - זכה משה רבינו עצמו, כמו שנאמר: "ויהי בישורון מלך", אולם לא הוריש זכות זו לבניו.

וכמו שמבואר **במדרש רבה** (ב', ו'), שבמראה הסנה אמר משה רבינו: "הנני", כפי שאברהם אבינו אמר במעמד העקדה: "הנני". אמר לו הקב"ה: אינך כאברהם, כי רק אברהם אבינו זכה לכהונה ומלכות, ככתוב: "נשיא אלוקים אתה בתוכנו". אולם משה רבינו אף על פי שזכה להיות כהן בשבעת ימי המילואים, ומלך עד יום פטירתו - מכל מקום, לא הוריש זכות זו לבניו, והמלכות ניתנה לדוד ולזרעו, לעומת הכהונה שניתנה לאהרן ולבניו.

וכך אמרו חז"ל **במסכת זבחים** (דף ק"ב.): אמר רבי ישמעאל: משה רבינו, מלך היה. ומיד הוסיף עולא על דבריו - שלא ניתנה לו מלכות לזרעו.

וכדי להבין במה נתייחדו משה ואהרן מכל שאר עם ישראל, ונבחרו להיות מנהיגי האומה - המלך והכהן הגדול - יש להתבונן במדרש מפליא:

"שבת אחים גם יחד" הם משה ואהרן

דוד המלך אומר **בתיילים** (קל"ג): **"הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד - כשמן הטוב על הראש, יורד על הזקן, זקן אהרן שיורד על פי מידותיו"**.

ותמוה: מה הקשר בין תחילת הפסוק: **"שבת אחים גם יחד"**, לסופו: השמן שניתן על אהרן? מדוע כתובה המילה **"זקן"** פעמיים באופן רצוף? ומי הם האחים המדוברים בפסוק?

בספר **שיחות מוסר** לרבי חיים שמואלביץ זצ"ל, הביא בשם **השיטה מקובצת** (כריתות ה') **מדרש נפלא**:

"שבת אחים גם יחד" - הם משה ואהרן!

"הנה מה טוב ומה נעים" - אף אחד מהם לא קינא במשרה של זולתו - "שבת אחים גם יחד" - באחיה ובאהבה!

יתר על כן, כשראה משה רבינו את השמן על זקנו של אהרן - שמן המשחה, שנמשח בו להיות כהן גדול - הרגיש כאילו השמן יורד על זקנו שלו! וכה שמח משה בגדולתו של אחיו, עד שהרגיש הרגשה נפלאה - כאילו הוא עצמו הכהן הגדול!

לכן כתוב פעמיים **"זקן"**! משום שאף על פי שהשמן על זקנו של אהרן היה ^{הרגיש משה רבינו}, כאילו השמן גם על זקנו שלו!

וזהו הקשר הנפלא, בין תחילת הפסוק לסופו: כמה נפלא ונעים לראות **"שבת אחים גם יחד"**, שאוהבים זה לזה, עד כדי כך שהרגישו את אותה הרגשה - כאילו הם איש אחד!

ויסוד זה של אהבה בין איש לרעהו יגדל עשרת מונים, כאשר יתברר להלן כיצד זכה אהרן להיות הכהן הגדול, ומי איבד את הכהונה באותה שעה.

משה רבינו נענש ומאבד את הכהונה וכל זאת הוא שמח

במסכת זבחים (דף ק"ב.) מבואר, שבשעה שהפציר הקב"ה במשה במשך שבעה ימים ללכת לגאול את עם ישראל - סירב משה זמן רב, וטענתו האחרונה היתה: **"שלח נא ביד תשלח"** - תשלח ביד אחי הגדול, אהרן, שהרי הוא המנהיג של בני ישראל במצרים.

"ויחר אף ה' במשה ויאמר, הלא אהרן אחיך הלוי וכו' וראך ושמח בלבו".

אמר רבי יהושע בן קרחה: כל חרון אף שיש בתורה, נאמר בו רושם, חוץ מזה. השיב לו רבי שמעון בר יוחאי: אף זה נאמר בו רושם, שכתוב: **"אהרן אחיך הלוי"** - והלא כהן הוא? אלא, שבגלל חרון האף, איבד משה את הכהונה, וזכה בה אהרן!

מבאר רבי חיים שמואלביץ ביאור נפלא:

כיצד קיבל משה רבינו את העונש? הוא שמח מאוד, כאילו הוא עצמו הכהן הגדול! ואף על פי שנחלקו רבי יהושע ורשב"י אם נענש או לא - למעשה, אלו ואלו דברי אלוקים חיים:

אמת נכון הדבר, שנענש משה, ואהרן הלוי נעשה כהן! אולם טען רבי יהושע, שמאחר שמשה רבינו כל כך שמח, והרגיש כאילו השמן ממש על זקנו שלו, והוא עצמו זה שנעשה כהן - הרי זה כחרון אף ללא רושם!

אהרן היה גדול במידות יותר ממשה רבינו

ויש להוסיף עומק נפלא:

בגמרא **במסכת הוריות** (דף י"ב.) פירשו את הפסוק הנ"ל: **"כשמן הטוב יורד על הזקן, זקן אהרן"** - דהיינו, כמין שתי טיפות שמן שנצצו כמרגליות, עמדו בקביעות על זקנו של אהרן!

מבאר שם **המהרש"א**, מדוע מלכתחילה ניתנה הכהונה למשה רבינו, ולבסוף ניתנה לאהרן הכהן, וחידש יסוד עצום:

מתחילה ניתנה הכהונה למשה רבינו, שהיה שלם במושכלות יותר מכל אדם, עד כדי כך שנאמר, שה' דיבר עימו **"פנים בפנים"**, יתר על כן, גם זכה ש"קדן אור פניו".

אולם, לבסוף נבחר אהרן הכהן - **שהיה שלם במידות! הוא היה "אוהב שלום**

ורודף שלום", יותר מכל אדם.

וזהו העומק בפסוק: **"הנה מה טוב ומה נעים": הטוב** - הם המידות הטובות שהיו באהרן, ועל כן זכה לשמן הטוב יורד על **"הזקן"**. **ונעים** - היא התורה שהיתה במשה, שנאמר בה: **"אמרי נעים"**.

והיכן רואים את מידותיו המופלאות של אהרן? מנין שהיה גדול ממשה במידות?

אומר רבי חיים שמואלביץ, מהפסוק: **"וראך ושמח בליבו"**!

משה רבינו כל כך חשש, פן אהרן יפגע, בשעה שיראה את אחיו הקטן תופס את ההנהגה - תופס את תפקידו שלו!

אך לא השכיל משה רבינו לידע, עד כמה עצום וענק אהרן במידותיו! כי אפילו בשעה שאחיו הקטן תפס את מקומו - היה אהרן שמח, כאילו הוא עצמו נתמנה להיות המנהיג. כאילו הוא נעשה גואלם של עם ישראל!

וכל כך שמח אהרן, עד **שבילקוט** (שמות, רמז קע"ב) כתוב: **"ושמח בליבו"** - בלבו יותר מבפיו.

ובזית רענן ביאר, שכה שמח אהרן בליבו - עד שאי אפשר היה לפרש שמחה גדולה כל כך בפיו!

שמחתו כה התעצמה - עד שאין כל פה וכל לשון יכול להביעה.

ולכן, אמר רבי שמעון בר יוחאי, הלב ששמח בגדולת אחיו - ילבש אורים ותומים!

לב רחב כזה, המביע שמחה גדולה כל כך כלפי זולתו - הוא המקום ליתן עליו את השם המפורש!

הלב שאוהב כל יהודי ילבש אורים ותומים

ועל פי זה תובן השיחה, בין עלי הכהן לחנה:

עלי הכהן חשב את חנה לשיכורה, משום שכאשר התפללה חנה במר לה, שיתן לה הקב"ה בן, נאמר: **"רק שפתיה נעות, וקולה לא ישמע"**. שאל עלי הכהן באורים ותומים, וראה אותיות **"שכרה"**! הבין שהיא שיכורה.

אמרה לו חנה: **"לא אדוני"** - לא פתרת נכון את התשובה באורים ותומים! הכוונה אחרת, סדר אחר באותיות - **"כשרה"**.

וכל כך למה? משום שעלי הכהן לא חש בעומק ליבו, את צרתה ומר נפשה של חנה, ולכן לא פתר נכונה את דבר ה', באורים ותומים.

וזהו עומק כוונת רשב"י בילקוט: ליבו של אהרן "אוהב שלום ורודף שלום - אוהב את הבריות"! ולב כזה, שמרגיש כל אדם ואדם - הוא יפתור נכונה את דברי הקב"ה באורים ותומים!

ושני האחים, שאהבו כל כך זה את זה, ושמחו האחד בשמחתו של השני - אף על פי שלמעשה, זה נטל גדולתו של זה, שכן אהרן היה המנהיג במצרים, ולמשה יעד הקב"ה את הכהונה - להם ראוי להנהיג את עם ישראל.

וכפי שהאירו פניו של משה רבינו, מתוקף תפקידו כמוסר התורה, שנאמר "קֹרֵן אֹר פָּנָיו" ברדתו מהר סיני, כך האירו פני אהרן מהמרגליות שבזקנו - מתוקף תפקידו של הכהן הגדול!

